

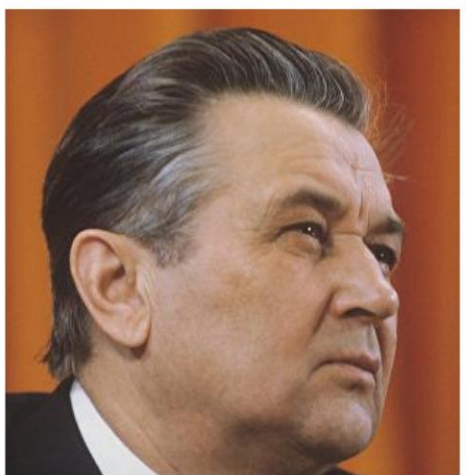

ШКІЛЬНИЙ ВІСНИК

Інформаційно – просвітницька газета для учнівської молоді Таврилівської ЗОШ

*Спецвипуск присвячений
сторіччю від дня народження
Олеся Гончара*

СІЧЕНЬ, 2018
РОКУ

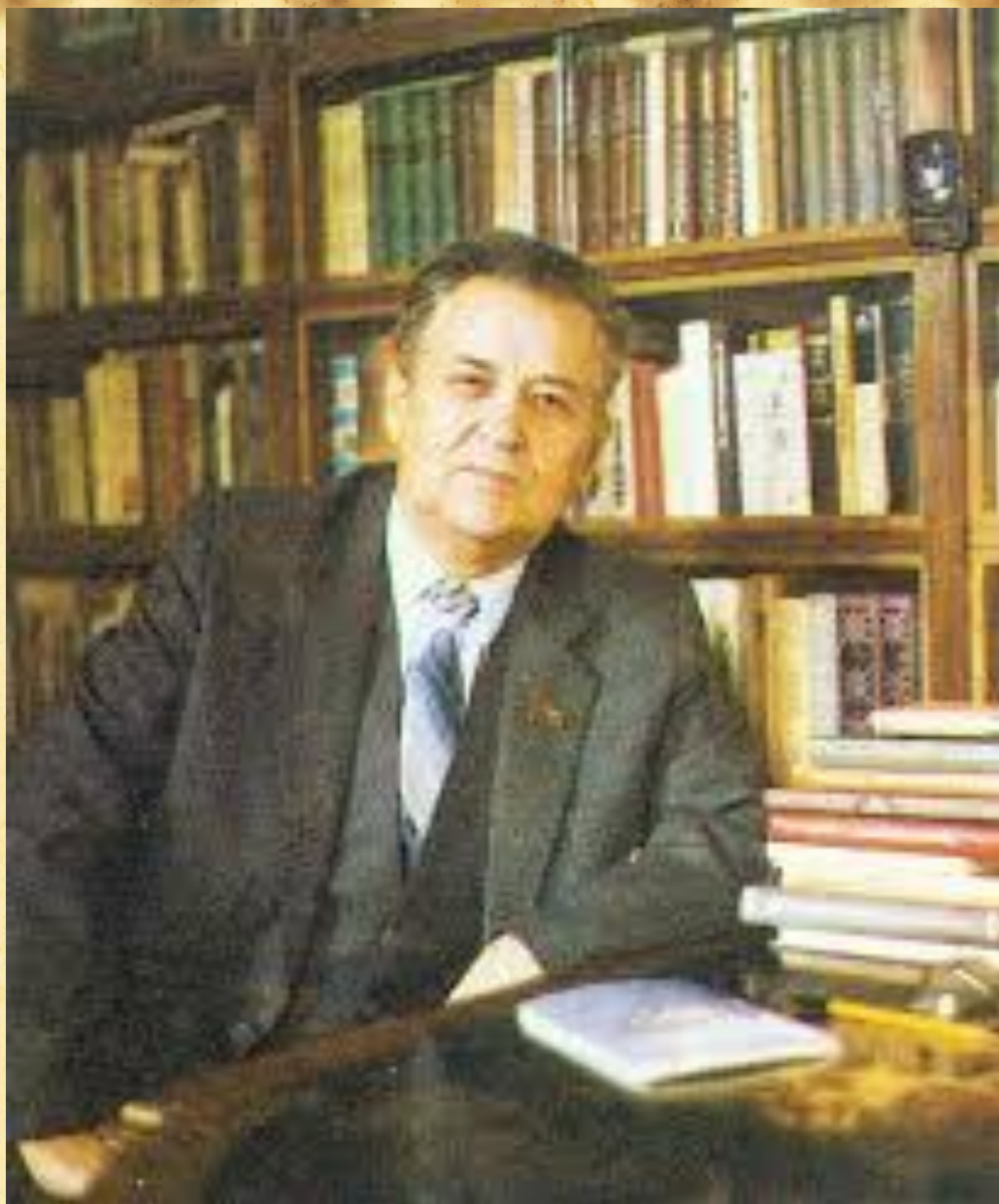

Тисячами різних граней
світиться кожне людське
серце.

«Прапороносці»,
О.Т.Гончар

Читайте у номері:

- «Херсон зачекався Олеся...»
- Життєвий шлях письменника
- Премії та нагороди
- Вислови про О. Гончара
- Олесь Гончар. Записи із щоденників
- Полтавщина в житті письменника
- Інтелектуальні ігри
- Гончар і Херсонщина

«- Що ж ти хочеш від життя? - Небагато. Просто жити, працювати, як усі... Хочу, щоб брехні від мене не вимагали - дуже не люблю брехні. Не хочу голодовок, про які ти розповідала, війни не хочу, арештів, тюрем... Працювати - це да! Праця - мій Бог, її люблю.»

«Тронка», О.Гончар

Херсон зачекався Олеся...

З-за хмар-оболоків, з-за саду
Столичний прибуде літак.
І знову зустрінемось радо,
І в травень заринем відтак.
Він скаже: - Які ви багаті
На небо, на сонце й людей!
У Лонських, в приземистій хаті,
Розмову про це поведе.
І вийде красивий на люди,
І сам одарує теплом.
Стояти замислений буде
Над сивим, як вічність, Дніпром.
І в степ невзбарі полине,
Де тронки не мовкне луна.
Південна Краса України -
Завітна його сторона.
Жила вона в думках і в серці,
До неї, до спраглої, звук
В барвистому слові на всесвіт
Її він прославив навік.
І знову гуде піднебесся,
З-за хмар-оболоків - от-от...
Херсон зачекався Олеся,
Як правди святої - народ.

Микола Братан

Життєвий шлях письменника

Олесь Гончар — український радянський письменник, літературний критик, громадський діяч.

Народився **3 квітня 1918** року в селі **Ломівка** неподалік Катеринослава (нині у межах Дніпропетровська) в родині Терентія Сидоровича та Тетяни Гаврилівни Біличенків.

- 1927 року при вступі до школи був записаний як Гончар (дівоче прізвище матері).

- До вступу в Харківський університет він навчався в технікумі журналістики, працював у районній та обласній комсомольській газеті в Харкові і дедалі впевненіше пробував свої

творчі сили як письменник.

- У вересні 1938 року вступив на філологічний факультет Харківського державного університету.

- Коли розпочалася війна, вчорашній студент узяв до рук зброю. Гончар був старшим сержантом.
 - У ті роки народилися твори "Атака", "Брати", "Думи про Батьківщину (видані 1985 року окремою книгою "Фронтіві поезії").
- ❖ У 1945 році О.Гончар демобілізувався з армії, оселився у старшої сестри в Дніпропетровську. Закінчив

Дніпропетровський університет у 1946 році, працював асистентом кафедри української літератури цього університету.

❖ Потім переїхав до Києва, вступив до аспірантури Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка, почав професійну літературну діяльність, в журналі "Україна" надрукував романтичне

оповідання "Модри Камінь".

- ❖ Протягом 1946-1947 рр. О.Гончар написав романи "Альпи", "Голубий Дунай", "Злата Прага", які склали трилогію "Прапороносці", вперше опубліковану в журналі "Вітчизна".

- ❖ У 1947-1959 роках

вийшла його повість "Земля гуде", збірки оповідань "Південь", "Чарикомиші", повісті "Микита Братусь" (1951 р.), "Щоб світився вогник", роман-дилогія "Таврія" (1952 р.), "Перекоп" (1957 р.), книгу нарисів "Зустрічі з друзями «

❖ У 1964 р. з'явилася новела «За мить щастя»

У 1959-1971 роках Олесь Гончар є головою правління Спілки Письменників України, у 1959-1986 роках – секретарем

правління Спілки письменників СРСР; депутат Верховної Ради СРСР та УРСР.

ПРЕМІЇ ТА НАГОРОДИ

- Сталінська премія другого ступеня (1948) - за 1-2 книги роману «Прапороносці»

- **Сталінська премія другого ступеня (1949) - за 3 книгу роману «Прапорonosці»**

- **Ленінська премія (1964) - за роман «Тронка»**

**Олесь Гончар з дружиною
Валентиною і донькою**

- **Державна премія СРСР (1982)
- за роман «Твоя зоря»**

- **Державна премія УРСР імені
Т. Г. Шевченка (1962) –
за роман «Людина і зброя»**

- **Герой Соціалістичної Праці
(1978)**

- **Герой України (2005)**

- **орден Леніна (1978)**
- **орден Вітчизняної війни I ступеня**
- **орден Червоної Зірки**
- **орден Слави III ступеня**
- **три медалі «За відвагу»**
- **медаль «За взяття Берліна»**

Іменем Олесея Гончара названі:

- вулиці у містах України:
- вулиця в Києві
- вулиця в Дніпропетровську
- вулиця Олесея Гончара в Івано-Франківську
- школа № 76 у м. Києві
- Дніпропетровський національний університет.

Вислови про О. Гончара

Немає Майстра. Храм його стоїть
Там волі дух, там дихає блакить,
Там сонце - на калинові мости.
До нього нам - іти ще та іти..

(В. Мирний)

Великі письменники завжди були мостами між минулим і майбутнім. Гончар бере в них те, що спрямовано в майбутнє. Бере охоче й сумлінно. І сам продовжується в майбуття.

(П. Загребельний "Роздуми на іменини")

Нам залишилась гнучким незаламаним скрепом,
Ваша совість – народна, безсмертна, жива.

(Л. Костенко)

...Життя Олеся було, я б сказала, драматично-трагічне, стражденне життя людини, яка так багато всього зазнала в житті і так багато завжди брала на себе".

(В. Д. Гончар)

"Мова Олеся Гончара нагадує мені ту поліфонію літа, ту щедрість теплого серця, його дозрілість і силу... Він весь належить мові, її красі і непоступливості, її ранковій чистоті і джерельній дзвінкості... в мові письменника все поєднується в дивному суголоссі, все грає і бринить, все вібрує і тривожить"

(І. Драч)

Олесь Гончар – один із тих українських письменників ХХ століття, творчість яких можна й

треба прочитувати в контексті світових літературних досягнень та ідеологічних поєдинків.

(Д. Павличко)

Олесь Гончар - письменник, якого люблять іноді, здається, за саме звучання його імені.

(П. Загребельний)

Оповідання Олесь Гончара наділені... неповторним звучанням, і воно вчувається нам, як у фразі, як у композиції епізодів, як в побудові сюжету, так і в самих долях героїв, у їхніх вчинках.

(Є. Гуцало)

Олесь Гончар. Справжній талант, чи втримається? Гадаю, що втримається і дасть для літератури багато хорошого. Він, безперечно, для літератури. Не спекулянт!

(О. Вишня)

"Тому, хто із вогню приніс
натхненне слово
і образи живі, освячені огнем..."

(Дарчий напис В. Сосюри)

У переломні катарсисні моменти в житті суспільства... на передній план виступає (природно, що за обов'язкової умови – наявність таланту) сама особистість письменника, його суто людські якості: принциповість, громадянська мужність, моральна чистоплотність і в справах громадських, і в побуті, абсолютне неприйняття конформізму, чіткість ідейної позиції, чесність у поводженні з фактами історичними і фактами сьогодення. Саме такими якостями повною мірою володіє Олесь Терентійович Гончар.

(Б. Олійник, 1987 р.).

Олесь Гончар. Записи із щоденників:

«Ось знову весна, сонце, поля і гори тонуть у буйній зелені. Майже первозданна краса її змушує замислитися і про життя, і про майбутнє. Що на мене чекає? Снаряд чи розривна куля, чи смерть миттєва і в муках, на санітарному возі?.. Чого хочеться? Жити в Гринаві, написати велику, пристрасну, але правдиву повість про загиблих людей, про оману і страждання мільйонів. І піти, заснути навіки, піти в царство спокою і справедливості. Але знаю, все буде не так: мрії ласкаві, а життя жорстоке – тільки декого любить воно. Тому – сумні думи, чорні думи і в повітрі в'ється вона, щастя моє, - і чую її голос, і знаю, що все це – золота казка».

1945

«Яка дика епоха! З якою сатанинською силою нищилася Україна! За трагізмом долі ми народ унікальний. Найбільші генії нації – Шевченко, Гоголь, Скворода – все життя були безпритульними. Шевченків «Заповіт» написано в Переяславі в домі Козачковського, Гоголь помер у чужому домі, так само бездомним пішов із життя й Скворода... Але сталінщина своїми жахіттями, державним садизмом перевершила все. Геноцид винищив найдіяльніші, найздібніші сили народу. За які ж гріхи нам випала така доля?»

1965

«Учора на парткомі знову виступив про черговий наступ на історичні пам'ятки Києва, про сваволю київських городничих, про розстрошену альтанку на Володимирській гірці, зруйнований будинок Сошенка, а перед тим спалили музей Заньковецької... Важко було говорити, від обурення дух одразу перехоплює, ось-ось трісне серце... І що дивно: мафія руйнає Київ орудуючи серед білого дня, і немає на них ні законів, ні вищестоящих...»

1981

«Сама історія запитає кожного з нас у цей день: хто ти? Чи справді вичавив із себе тоталітарного раба, чи здатен відстояти себе як людину, відстояти завтрашній день своєї згорьованої, прекрасної України?»

1991

«Повгрівались, як вужі, у теплих ложах, тримаються крісел, забувши так швидко, хто вони і для чого! Банальні кар'єристи, а не обранці народні».

1994

Полтавщина в житті письменника

"Дивовижна річ: чим ближче до рідних місць – тим інше тут
ніби й повітря, і зелень, і балки, і дороги... Все хвилює".

(12.08.1966 "Угоденники")

"...Та хіба з чим зрівняти пахощі
полтавського степу, його повітря...".

(29.06.1988 "Угоденники")

... Випала нагода знов побувати в рідних краях полтавських...
Легко тут дихається, яснішають думки. Можже тому, що
опинився серед рідних просторів, серед цих світлих, славних
річенок, адже Псел, як Ворскла, – ріки мого дитинства...".

(З розмови на поч. 80-х рр.)

Він любив слухати солов'їв: може, їхні трелі
нагадували далекі дитячі літа, Солов'їну балку
на Полтавщині".

(П'янов В. Прозальний приліт. – 1998.)

Він був землі полтавської великий син // Полтавська Думка. –
1998

"Закінчив сьогодні нарис "Тоголівськими тляками". Ще одна
сповідь, хай і неповна, ще одне освідчення в любові рідним
полтавським краям".

Інтелектуальні ігри

Афоризми з роману «Собор»

(Устами якого героя вини промовлялися?)

Зрештою, що на цій грішній землі ще залишається людині, крім усмішки неба та ласки сонця? (Микола Баглай)

Чорний Титан Праці (Микола Баглай)

Тут були її Еллади та Вавілоні. (Єлька)

Влада його тут більша, ніж у римського Цезаря. (Бригадир)

Не поставиш могорича – не буде й соломи (Бригадир)

Інші росу збили, а ти в хату приведеш? (Бухгалтерка)

Зірвав вінок, брутално потоптав барвінок весняний (Єлька)

На нашій вулиці анонімок не пишуть! (Микола Баглай)

Все тече, все міняється (Микола Баглай)

На відпрацьованих догмах далеко не поїдеш. (Микола Баглай)

Лелека геніїв висиджує (Володька Лобода)

Мотлох історії (Володька Лобода)

Людина – найцінніший у світі капітал (Володька Лобода)

Від анарха до монарха недалеко (Яворницький Махну)

Розмінюєм червінці літ на мідяки буднів (Таратута Івану Баглаю)

Живе не той, хто чадить. Живе – хто іскрить! (Ізот Лобода)

Прислів'я та приказки

(Хто кому сказав?)

Під носом засіялось, а на розум ще й не орано. (Вірунька Роману)

Без таких, як я, життя було б прісним (Ромця Миколі)

Будучи під джмелем (Ягор Катратий)

Нам зайця дай, і того навчимо сірники запалювати (Черевань, який обіймав керівну посаду в заводському Палаці Культури)

«Давала дрозда» (Наталка, дружина сліпого Кості)

Нав'ючена клунками, ніколи й не гляне в гору (Володька Лобода про Шпачиху)

На козаку нема знаку, не піймавсь – не злодій!.. (Володька Лобода)

Теперішній філософ з лімузина не вилазить (Володька Лобода)

На Зачіплянці це зветься: вхопити облизня. (Володька Лобода після розмови з секретарем обкому)

Гончар і Херсонщина

*”Ще квітням зйду я в полях України,
Ще Вам пробіцятиму радості день!”*

Тема степу, життя степовиків зазвучала владно уже в книжці оповідань «Південь» (1951 р.). Назвімо такі з них, як «Жайворонок», «Сусіди», «Зірниця», а надто «Соняшники», що стали оповіданням-подією в українському письменстві перших повоєнних років. У цьому творі глибоко й щемливо розкрита краса людини праці - степовички Меланії Чобітько, образ якої не мерхне з плином часу серед численних героїв гончаревої прози, яку справедливо названо класикою ще за життя її творця.

Але, звичайно ж, «перевисання» до теми степу, його історичної долі знаменував славнозвісний роман «Паврія» (1952 р.), котрий відзначається широтою показу життя народних мас, ретельною «розробкою» воістину народних характерів, передумови їхнього формування. Природа нашого батьківського краю в цьому творі змальована, як ніде інде, яскраво, розлого, повносонячно.

Остання сторінка громадянської війни стала основою наступного після «Паврії» роману «Перекон» (1957 р.). Незважаючи на певну ідеологічну заангажованість (такий був час), у ньому досить переконливо показані протиприродність нібито своєї «дядьківської» війни. Численні епізоди підтверджують ознаки божевілля народу, яким та війна по суті була.

Але, звичайно ж, «перевисання» до теми степу, його історичної долі знаменував славнозвісний роман «Паврія» (1952 р.), котрий відзначається широтою показу життя народних мас, ретельною «розробкою» воістину народних характерів, передумови їхнього формування. Природа нашого батьківського краю в цьому творі змальована, як ніде інде, яскраво, розлого, повносонячно.

Остання сторінка громадянської війни стала основою наступного після «Паврії» роману «Перекон» (1957 р.). Незважаючи на певну ідеологічну заангажованість (такий був час), у ньому досить переконливо показані протиприродність нібито своєї «дядьківської» війни. Численні епізоди підтверджують ознаки божевілля народу, яким та війна по суті була.

На початку 60-х років в селі побував Олесь Гончар. Він знайомився з життям робітників радгоспу, інтелігенцією села та збирав матеріал для написання книги «Пронка» та інших оповідань і творів.

Серед місцевих мешканців поширена кумедна оповідь, що саме після відвідин Добропілля Олесь Гончар зробив у своєму щоденнику невтішний запис: « Мало читають»...

Розповідають, що такий висновок великий письменник зробив після спілкування з добропільськими чабанами.

Під час своєї розмови з одним із місцевих чабанів (історія не зберегла імені та прізвища фігуранта. Називають різні прізвища), Олесь Гончар спитав у нього, чи є у них у родині книжки? На що чабан відповів: «А якже, у мене є та й у жінки!»

Зрозуміло, що Гончар питав про книжки, які потрібно читати, а чабан відповідав про ошадні книжки)))

Обласна бібліотека ім. Олесь Гончар. Заснована 18 червня 1972 року.

Олесь Гончар був ініціатором створення Херсонського відділення спілки письменників, допомагав і підтримував наших письменників - земляків теплим батьківським словом, розумними порадами у їх творчому зростанні, стежив і радів кожному їх успіхові, тепло і щиро згадував про них у своїх усних виступах та статтях.

Олесь Гончар багато доброго зробив для херсонців і Херсонщини, велику допомогу він подав у будівництві Херсонської обласної наукової бібліотеки, яка нині за рішенням уряду носить цілком заслужено його ім'я. Тут у травні 1999 року урочисто відкрита "Гончарівська вітальня", у якій зібрані цікаві матеріали, фотографії, книги письменника та про нього. Тут же проводяться "Гончарівські читання", конференції, цікаві зустрічі із видатними і відомими людьми, пропагується незабутня творчість письменника. Його по праву називають херсонці своїм великим земляком. Добре було б вшанувати письменника ширше. Він цього заслужив своєю невтомною працею і високохудожньою творчістю.

Тітак отожд - Гончар і Херсонщина... Врівні, як степ аж п'янить своїм простором, так і твори Майстра про наш Край і краян п'янять нас гончарівською сонячністю думок і почуттів, неповторністю геніально мовленого слова.

»

*Інформаційно – просвітницька газета для
учнівської молоді Гаврилівської ЗОШ
2018 рік*